

kunst magazine

www.kunstmagazine.net

NR 3 - OKT. - NOV. 2019

De waarde van hedendaagse kunst bepalen

SOFIE VAN DE VELDE

Waarom kunstenaars doctoreren

PETER DE CUPERE

Is keramiek kunst?

JOHAN VALCKE

Willem Elias kijkt naar...

JEAN BILQUIN

Gouden tips van de kunstverzamelaars

PAUL DECLERCQ en SERGE HANNECART

Kunstopdrachten, bron van ergernis of bron van geluk

BART CARON

P924576 - AFGIFTE KANTOOR GENT X

"Venus of Dolní Věstonice"
hoogpaleolithicum, keramische sculptuur
Hoogte 11 cm - 29000 v. C.
Moravisch Museum te Brno Tsjechië

column

johan valcke

keramiek is kunst

Keramiek heeft me altijd geboeid. Waarschijnlijk komt dit door mijn opleiding als archeoloog, want scherven en resten van keramische objecten komen heel veel voor in opgravingen. De studie van zo'n scherven helpt de inhoudelijke en technische standaard van de cultuur waarin de keramiek gemaakt werd bepalen. Uit die archeologische vondsten blijkt dat het maken van objecten in klei intrinsiek met de mens verbonden is, zowel op functioneel als op beeldend vlak, als sinds de prehistorie. Getuige daarvan de honderden "Venussen" in Dolni Vestonice, Tsjechië, die ongeveer 27 à 29.000 jaar oud zijn. Een eerste verbazingwekkende uiting van kunst met klei, van keramiek als kunst. In de duizenden jaren nadien ontwikkelde de technische kennis om keramiek te maken zich constant verder. Het resulteerde in functionele en decoratieve producten, maar het werd ook een steeds terugkerend medium in de wereld van de kunst. Vandaag biedt keramiek in ons land tal van die kwaliteitsvolle artistieke uitdrukkingen gemaakt door boeiende kunstenaars, zowel op beeldend als functioneel vlak en in alle keramische technieken. Belgische keramiek wordt internationaal gewaardeerd, getuige daarvan de vele internationale prijzen die onze kunstenaars verwierven, maar dat dringt blijkbaar niet door in eigen land.

Klei is een bijzonder plastisch materiaal. Ik noem het "drie dimensionele verf". Met enige technische kennis, eigen of geleende kennis, kan een kunstenaar quasi alles maken wat hij wil, vanuit zijn eigen emoties, zijn esthetisch gevoel, zijn kritische houding tegenover de maatschappij, zijn zelfonderzoek, ... in porselein, steengoed, aardewerk, opgebouwd, gedraaid of gegoten, geglaazuurd of niet, hol of massief, enz ... Het werk van onze professionele keramisten in België verdient de waardering van ons publiek. En dat publiek is er, gezien de vele duizenden mensen die keramiek beoefenen privé of in via onderwijs, gezien de vele kunstliefhebbers in ons land die musea, beurzen en andere evenementen bezoeken. En daar wringt het schoentje. In dat overweldigend aanbod van tentoonstellingen en andere kunstacties zijn de mogelijkheden

voor keramische kunstenaars om hun werk te tonen niet erg groot. Er is een grote lacune in de promotie van deze kunst zowel van overheidswege als privé. Beeldende keramiek werd half de jaren negentig van de vorige eeuw onzichtbaar in onze regio, op museaal, publiek en kunsthistorisch vlak. Dat was ooit anders. Henry van de Velde stichtte La Cambre in 1927 en richtte er ook een Keramiekatelier op. Het eerste in België op masterniveau. Pierre Caille werd er prof en stuurde de keramiek in de richting van de kunst. Zo ontstond er een generatie kunstenaars die er gedurende zes decennia in slaagden keramiek als volwaardige kunstak te laten bloeien. Hun namen vind je in het boek *Ars Ceramica* van Jan Walgrave, het laatste consistente boek over sculpturale keramiek, uitgegeven in 1992. Onze musea legden verzamelingen aan en toonden de verworven stukken vanzelfsprekend in hun zalen. Met de opkomst van de conceptuele kunst veranderde veel. De collecties werden niet verder aangevuld. Ze zijn vandaag zelfs niet meer toegankelijk. Je kunt ze niet zien want ze zitten netjes opgeborgen in kasten en kelders.

De privésector dan. Ik wil geen namen noemen, maar ik tel op dit ogenblik gelukkig toch een klein aantal galleries in België die zich op beeldende keramiek focussen, terwijl enkele andere galleries nu en dan keramiek tonen, maar er geen hoofdzaak van maken. Goede nationale en internationale keramiek biënnales tonen interessant hedendaags werk en enkele kunstbeurzen hebben sculpturale keramiek in het assortiment.

De waardering komt een beetje clichématig, u kent de spreuk "geen sant in eigen land", uit het buitenland. Werk van Belgische keramisten is opgenomen in de collecties van musea zoals Westerwald in Duitsland, Sèvres, Limoges, Vallauris en "La Piscine" te Roubaix in Frankrijk, in het Museo Internazionale delle Ceramiche Faenza in Italië, het Princessehof, Leeuwarden en Europees Keramisch Werkcentrum Oisterwijk in Nederland, het Musée Ariana Genève in Zwitserland en om één niet Europees museum te noemen het International Ceramic Art Museum in Fuping, China. En er zijn er uiteraard andere.

Belangrijk zijn de hedendaagse beeldende kunstenaars, beeldhouwers, die klei en keramiek gebruiken als medium voor hun beeldend werk. We verwijzen naar Johan Tahon, Johan Creten, Joke Raes, Nick Ervinck, Tamara van San, Nadia Naveau, Maen Florin, e.a. Ze bevestigen de trend in de mondiale scene van de hedendaagse kunst om traditionele materialen en technieken te gebruiken. Ze verleggen daarmee de grenzen van de traditionele functionele en decoratieve keramiek.

In ons land zijn een goede honderd beeldende keramisten, kunstenaars actief, die af en toe kunnen tentoonstellen tijdens evenementen en in galleries. Keramiek "boomt" zegt men en dat is wel zo, internationaal. Het wordt dan ook tijd dat in Vlaanderen en bij uitbreiding België keramiek als beeldende kunst waardering krijgt en zichtbaar wordt. We leven in onze geïndustrialiseerde maatschappij grotendeels in een virtuele wereld, met massa's data, schermen, ongrijpbare, on(aan)tastbare algoritmes, die voor een stuk ons leven bepalen, ook gemakkelijker maken. En het is goed dat die technologie bestaat en zich verder ontwikkelt, maar veel mensen willen ook iets tastbaars. Ze willen zelf maken, ze bewonderen goed gemaakte objecten, staan versteld van de mogelijkheden om met simpele materialen indringend werk te maken maar kunnen ook iets afschuwelijk vinden. Het zijn intrinsiek menselijke gevoelens. En zo'n gevoelens komen heel snel tot uiting in confrontatie met een kunstwerk, uiteraard ook met een kunstwerk in keramiek. Een ruwe lompe blok klei, met hand, geest en verstand getransformeerd tot een uniek stuk, dat de persoonlijkheid van de kunstenaar uitstraalt en bij de kijker emoties losmaakt, gaande van bewondering of afkeer, is kunst. Wordt vervolgd.

Johan Valcke

Pierre Caille
"Bizarre"
1964